

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ НА ЦІЛЕ-МОТИВАЦІЙНОМУ ЕТАПІ: ХІД І РЕЗУЛЬТАТИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ РОБОТИ

У статті експериментального спрямування схарактеризовано форми та методи підвищення мотивації до формування готовності до управлінської діяльності майбутніх офіцерів, що уможливорює виконання ними в майбутньому професійних обов'язків. На основі застосування методу педагогічного експерименту продемонстровано ефективність форм і методів підвищення мотивації до формування досліджуваної якості, про що свідчить статистично підтверджена її позитивна динаміка. З'ясовано, що ціле-мотиваційний етап зорієнтовано на формування мотивації до здійснення управлінської діяльності, ціннісних орієнтацій і спрямованості курсантів на поглиблене опанування відповідних знань і вмінь (ціннісно-рефлексивний критерій). Автором розкрито зміст методичних і науково-методичних семінарів для викладачів фахових дисциплін задля опанування ними функцій педагога-тьютора; представлено оновлений контент фахових дисциплін («Тактична підготовка військ», «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Історія військ та військового мистецтва»); доведено ефективність таких форм організації освітнього процесу, як інноваційні навчальні заняття (бінарні лекції, лекції-дискусії та ін.), самостійна й дослідницька робота в межах наукового гуртка; акцентовано увагу на виховних заходах, спрямованих на підвищення мотивації до управлінської діяльності (відеолекторії, зустрічі з військово-службовцями, учасниками бойових дій, командирами-управлінцями, відвідування музеїв).

Ключові слова: *управлінська діяльність; готовність до управлінської діяльності; мотивація; цінності; майбутні офіцери; заклади вищої освіти правоохоронного спрямування.*

Актуальність проблеми. Сучасний розвиток вищої правоохоронної освіти визначає нові вимоги до підготовки офіцерів. Процес реформування правоохоронних органів вимагає створення інноваційних і гнучких навчально-виховних технологій, використання інноваційних форм і методів навчання,

спрямованих на забезпечення підготовки фахівців-професіоналів, офіцерів, здатних до постійного саморозвитку і самовдосконалення. Зрослі вимоги до професійної підготовки офіцерів у закладах Міністерства внутрішніх справ України зумовлюють необхідність суттєвого вдосконалення змісту, форм, методів вивчення фахових дисциплін з метою формування високого рівня готовності до управлінської діяльності курсантів, що дозволить подолати негативні тенденції домінування авторитарного стилю професійної комунікації у правоохоронних органах, неефективного прийняття управлінських рішень, недостатності діалогічної взаємодії між керівниками і підлеглими.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняному і зарубіжному педагогічному дискурсі наявний спектр досліджень, у яких: обґрунтовано педагогічні умови формування професійно значущих якостей курсантів (А. Радванський (2010), І. Радомський (2007) та ін.); означено особливості формування управлінської компетентності та управлінської культури (В. Барко (2013), М. Вовк (2016), О. Діденко (2009) та ін.). Водночас у вітчизняній педагогіці відсутні цілісні дослідження проблеми підвищення мотивації формування готовності до управлінської діяльності у майбутніх офіцерів.

Мета статті – схарактеризувати можливі форми і методи підвищення мотивації до формування готовності до управлінської діяльності майбутніх офіцерів. Означена мета конкретизована у завданнях: на основі застосування **методу** педагогічного експерименту продемонструвати потенціал ефективних форм і методів підвищення мотивації до формування готовності до управлінської діяльності майбутніх офіцерів; навести статистичні відомості, що засвідчили позитивну динаміку підвищення відповідної мотивації.

Виклад основного матеріалу. Упродовж 2015-2019 рр. нами було здійснено експериментальну роботу щодо впровадження авторської моделі формування готовності до управлінської діяльності майбутніх офіцерів у закладах вищої освіти системи МВС України. Одним із важливих етапів формування цієї якості був ціле-мотиваційний.

На *ціле-мотиваційному етапі* відбувалось формування мотиваційно-ціннісного компоненту готовності майбутніх офіцерів до управлінської діяльності, що відповідає ціннісно-

регулятивному критерію готовності. Охарактеризуємо основні аспекти реалізації цього етапу.

Насамперед було організовано *методичні, науково-методичні семінари для викладачів*, які здійснюють фахову підготовку курсантів, з метою розвитку їхньої педагогічної майстерності, професійного зростання, актуалізації їхнього професійного досвіду, що було спрямовано на надання їм функцій *педагога-тьютора*, який володіє ґрунтовними знаннями з теорії і практики управлінської діяльності, уміннями їх застосовувати в умовах професійної діяльності відповідно до специфіки правоохоронного середовища. Було проведено низку заходів із таких проблем: «Історія виникнення й розвитку наукових поглядів на управління», «Основні зарубіжні теорії (школи) управління», «Поняття і зміст аналітичної роботи в ОВС та характеристика її основних напрямів», «Сутність та особливості інформаційного забезпечення управління в ОВС» тощо. Викладачі, які були залучені до проведення методичних, науково-методичних семінарів із проблем управління у правоохоронній сфері на наукових і практико-орієнтованих засадах, формували мотивацію курсантів щодо необхідності оволодіння теорією управлінської діяльності, управління в системі МВС, здатностями формувати власні управлінські й організаторські вміння.

На означеному етапі було проведено заходи виховного спрямування, зміст яких визначався висвітленням досвіду управлінської діяльності правоохоронців, військовослужбовців. Під час годин інформування курсантам експериментальних груп було запропоновано *відеолекторій*, який демонстрував можливості використання педагогічного потенціалу кіномистецтва з військової, правоохоронної тематики з метою формування спрямованості на підвищення ефективності управлінської діяльності. Відеолекторій формували дві категорії фільмів: навчальні та документальні і художньо-мистецькі.

Перша категорія була підготовлена власне курсантами й командирами взводів і спрямована на висвітлення досвіду управлінської діяльності в реальних умовах, в умовах фасилітації бойової, службової обстановки, які демонстрували процес прийняття рішення командиром підрозділу, основні етапи прийняття управлінського рішення, прийняття рішення командиром взводу на виконання службово-бойового завдання

(підрозділи з конвоювання), специфіку організації роботи командира щодо несення служби в умовах уведення правового режиму надзвичайного стану, порядок і тактику дій військових нарядів з елементами прийняття управлінського рішення в екстремальних умовах тощо.

Другу категорію відеолекторію становили фільми, створені представниками кіноіндустрії, які демонстрували ситуації поетапності прийняття управлінського рішення правоохоронцями чи військовослужбовцями, необхідність дотримання певного стилю керівництва підлеглими і підрозділом загалом, важливість педагогічного впливу командира, правоохоронця на офіцерів в умовах необхідності екстреного прийняття і реалізації управлінського рішення.

Курсантам було запропоновано перегляд документальних і художніх фільмів, затверджених Українським інститутом національної пам'яті, таких як: «Тонка червона лінія» (США, Канада), «Вітер зі сходу» (Франція, Швейцарія), «Сталінград» (Німеччина), «Прапори наших батьків» (США), «Хайтарма» (Україна), «Катинь» (Польща) тощо. З-поміж документальних фільмів було рекомендовано перегляд таких творів: «Війна без переможців», «Аджимушкай. Підземелля смерті», «Київ. Місто, зрадили», «1377 спалених заживо», «Чорна піхота», «Катинь. Листи з раю», «Код секретності 18», серіал «Невідома Україна», «У вересні 1939» та ін. (*Український інститут національної пам'яті*, 2017). Після переглядів фільмів або окремих важливих епізодів, які демонстрували ефективність прийняття управлінських рішень, реалізацію управлінських функцій офіцерами, було проведено бесіди дискусійного характеру, застосовано метод «мозкового штурму» тощо.

Було організовано виховні заходи, спрямовані на висвітлення практичних аспектів управлінської діяльності та ознайомлення з досвідом виконання функцій управлінця, зокрема низку зустрічей із військовими, правоохоронцями, учасниками бойових дій, командирами, котрі мали досвід ефективної управлінської діяльності: з підполковником, начальником відділення управління військової частини роботи з особовим складом (в/ч 2260) І. Микитюком; начальником відділення управління в/ч 3018, полковником В. Голомбівським; заступником командира в/ч 3066, полковником В. Білоусовим;

командиром танку в/ч 3018, старшиною А. Крицьким та ін. Висвітлення досвіду реалізації управлінських функцій, ефективного діалогу між офіцерами та підлеглими в ході виконання службових, управлінських, правоохоронних завдань сприяли формуванню потреби в опануванні теорії та практики управлінської діяльності, поглибленому вивченню психології управління, теорії менеджменту.

Ефективним засобом формування мотивації, ціннісних орієнтацій, спрямованості на поглиблене вивчення специфіки управлінської діяльності, розвитку управлінських, організаторських якостей мало залучення курсантів до музейного середовища. Було організовано екскурсії в Національний військово-історичний музей України, Національний музей історії України, Український інститут національної пам'яті, Національний музей Національної гвардії України. Основною метою названих заходів було вивчення досвіду відомих особистостей щодо здійснення ними управлінської діяльності, результативності прийняття управлінських рішень, налагодження діалогічної взаємодії задля ефективного втілення певних етапів управлінського рішення. Зокрема, у Національному військово-історичному музеї курсанти ознайомилися з фактами життя і діяльності Гетьмана Української держави П. Скоропадського, маршала авіації О. Покришкіна, учасників війни в Афганістані (*Національний військово-історичний музей, 2017*); з діяльністю командирів – учасників Другої світової війни (І. Кожедуб, Є. Завалій та ін.). За результатами відвідування музеїв, ознайомлення з життям і професійними досягненнями військово-службовців, з окремими фактами здійснення управлінської діяльності у курсантів значно підвищувався рівень мотивації, формувалась відповідальність за прийняття і виконання рішень, що спрямовувало їх на поглиблене вивчення теоретичних і практичних питань управлінської діяльності.

На ціле-мотиваційному етапі реалізації моделі формування готовності до управлінської діяльності курсантів експериментальної групи було залучено до науково-дослідної роботи в межах діяльності наукового гуртка. У ході цього етапу курсантів мотивували до означеного виду діяльності (обирали проблему дослідження психолого-педагогічних засад управлінської діяльності, проводили консультації, спрямовували на

збирання матеріалу тощо). Тематику науково-дослідних робіт було запропоновано з урахуванням специфіки управлінської діяльності офіцера з метою поглибленого вивчення проблем теорії і практики управління у правоохоронній сфері. Це сприяло підвищенню рівня мотивації курсантів до ґрунтовного дослідження психологічних аспектів управлінської діяльності, науково-педагогічних і власне професійних засад організації управлінського процесу, формуванню відповідних професійних якостей. Проблематика робіт включала такі теми: «Оптимізація позитивного соціально-психологічного клімату в підрозділах Національної гвардії України», «Психологія спілкування», «Особливості спілкування в управлінській діяльності», «Загальна характеристика управління», «Організаційно-регулюючі (впливові) методи, їх місце в процесі управління», «Суть і роль планування як функції управління», «Складові елементи управління та їх характеристика», «Об'єктивні основи та суб'єктивні фактори управління», «Поняття “управління органами внутрішніх справ” та його особливості», «Поняття та елементи організаційної структури системи управління», «Характеристика лінійної організаційної структури управління», «Система актів, що регламентують управлінську діяльність ОВС», «Сутність, зміст і класифікація управління», «Характеристика лінійно-функціонального типу організаційної структури управління», «Класифікація цілей управління», «Поняття інформації, її види і роль в управлінській діяльності ОВС», «Поняття та сутність функцій управління», «Суть і види управлінських рішень», «Суть і зміст контролю в управлінській діяльності ОВС», «Характеристика стилів керівництва в ОВС», «Змістовна сторона процесу управління як процесу ціледосягнення», «Вимоги, що ставляться до управлінських рішень в ОВС», «Характеристика системи планування в ОВС», «Аналіз системи морально-психологічного забезпечення управлінської діяльності в арміях закордонних країн та військах МВС України», «Рішення командира підрозділу в управлінській діяльності», «Культура професійного спілкування офіцера Національної гвардії України МВС України», «Перспективи використання досвіду управлін-

ської діяльності іноземних країн щодо відбору та комплектації правоохоронців» тощо.

У ході реалізації означеного етапу впровадження моделі формування готовності до управлінської діяльності курсантів у процесі фахової підготовки було оновлено зміст фахової дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» шляхом введення змістового модуля «Професійна комунікація у правоохоронному середовищі». Змістовий модуль передбачав опанування таких тем: «Спілкування як інструмент професійної діяльності. Культура усного фахового спілкування», «Техніка професійного мовлення. Невербальні засоби спілкування». На ціле-мотиваційному етапі було проведено *бінарні лекції* в межах фахової дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням) із проблем «Поняття професійного спілкування у правоохоронній сфері», «Комунікативні вміння майбутнього офіцера» тощо. Фахівці різних галузей (філології та військового управління) ознайомили курсантів з особливостями формування культури спілкування, механізмами налагодження професійного діалогу в межах здійснення управлінської діяльності, обґрунтували необхідність розвитку комунікативних умінь із метою мовленнєвого оформлення управлінських рішень на всіх етапах його реалізації, забезпечення взаємодії між керівниками, колегами, підлеглими.

У ході реалізації ціле-мотиваційного етапу впровадження моделі формування готовності до управлінської діяльності курсантів було оновлено зміст фахової дисципліни «*Тактична підготовка військ*» шляхом уведення змістового модулю «Процес управління. Система управлінських рішень в органах внутрішніх справ». Було проведено *лекції-дискусії* з таких проблем, як: «Сутність і загальна характеристика процесу управління», «Поняття управлінського циклу. Складові процедури управлінського циклу», «Ознаки управлінського рішення, які приймаються в органах внутрішніх справ» та ін. Лекції-дискусії організовано так, що курсанти мали можливість дискутувати з приводу нормативного забезпечення реалізації управлінських рішень, суб'єктивних факторів їх прийняття, врахування психологічних бар'єрів у професійному спілкуванні, аналізу конфліктних ситуацій у правоохоронному професійному середовищі.

Оновлення змісту фахової дисципліни «Історія військ і військового мистецтва» на першому етапі впровадження моделі формування готовності до управлінської діяльності курсантів відбувалось за рахунок введення змістового модуля «Методологічні та історичні засади військової педагогіки», до якого були включені теми: «Педагогічна діяльність офіцера МВС», «Самовиховання правоохоронців». У процесі ознайомлення з означеними темами курсантам було запропоновано *лекцій-дискусії, бесіди* під час семінарських занять із таких проблем, як: сутність самовиховання та його роль у професійному розвитку офіцера; основні напрями самовиховання; потреби та мотиви як соціально-психологічні основи самовиховання та готовності до управлінської діяльності; загальні методи самовиховання і формування готовності до управлінської діяльності – самопізнання, самоаналіз, самооцінка, самонаказ, самозасудження, самопереконання; особливості самовиховання офіцера та педагогічне керівництво самовихованням у системі МВС України з урахуванням специфіки управлінської діяльності; особливості військово-педагогічної діяльності офіцера; взаємодія військово-педагогічної і управлінської діяльності офіцера; напрями розвитку педагогічної майстерності офіцера; основні якості офіцера-педагога, управлінця – психолого-педагогічна ерудиція, вимогливість, педагогічний такт, педагогічна етика.

У межах опанування фахових дисциплін курсанти експериментальних груп були зорієнтовані на укладання *тезаурусу* з проблем управлінської діяльності. Завдання укладання тезаурусу вони виконували впродовж усіх етапів експериментальної роботи щодо впровадження моделі формування готовності до управлінської діяльності у процесі фахової підготовки. Для цього на даному етапі їм було запропоновано опрацювати лексикографічні видання, у яких розкривається сутність основних понять управлінської діяльності офіцера: управління, управлінських цикл, психологія управління, принципи управління, управлінська діяльність, управлінське рішення, функції управлінської діяльності, стилі керівництва тощо.

Основні статистичні відомості щодо здійснення педагогічного експерименту на ціле-мотиваційному етапі формування готовності до управлінської діяльності майбутніх офіцерів представлено в таблицях (див. таблиці 1, 2).

Таблиця 1

Рівні готовності до управлінської діяльності курсантів у процесі фахової підготовки на початку формувального експерименту

Критерій	Показники	ЕГ (n = 110 осіб)			КГ (n = 112 осіб)		
		Високий рівень	Середній рівень	Низький рівень	Високий рівень	Середній рівень	Низький рівень
Ціннісно-регулятивний	1 показник	1	11	19	2	13	16
		0,9%	10,0%	17,3%	1,8%	11,6%	14,3%
	2 показник	5	21	23	5	23	17
		4,5%	19,1%	20,9%	4,5%	20,5%	15,2%
	3 показник	1	19	10	3	19	14
		0,9%	17,3%	9,1%	2,7%	17,0%	12,5%
	Всього	7	51	52	10	55	47
		6,4%	46,4%	47,3%	8,9%	49,1%	42,0%

Таблиця 2.

Порівняльний аналіз змін рівнів готовності до управлінської діяльності курсантів у процесі фахової підготовки за ціннісно-регулятивним критерієм респондентів контрольної та експериментальної груп після експерименту

Рівні підготовки	Експериментальна група		Контрольна група	
	Осіб	%	Осіб	%
Низький	3	2,7%	32	28,6%
Середній	38	34,5%	44	39,3%
Високий	69	62,7%	36	32,1%
Всього	110	100,0%	112	100,0%

Дані таблиць засвідчують, що за ціннісно-регулятивним критерієм готовності до управлінської діяльності, що формується в результаті фахової підготовки, курсанти ЕГ продемонстрували значні зміни: високий рівень – 62,7% (було 6,2%); середній рівень – 34,5% (було 46,4%); низький рівень – 2,7% (було 47,3%), що вказує на переважно високий рівень готовності за означеним критерієм. Курсанти КГ показали майже рівнозначні показники високого, низького і середнього рівнів сформованості їхньої готовності до управлінської діяльності за цим критерієм: високий

рівень – 32,1% (було 8,9%), середній рівень – 39,3% (було 49,1%), низький рівень – 28,6% (було 42%).

Висновки. Отже, ціле-мотиваційний етап спрямовувався на формування мотивації до здійснення управлінської діяльності, ціннісних орієнтацій і спрямованості курсантів на поглиблене опанування знань і вмінь, що забезпечують ефективність означеного виду діяльності (ціннісно-рефлексивний критерій). На цьому етапі було проведено низку методичних, науково-методичних семінарів для викладачів фахових дисциплін, спрямованих на освоєння ними функцій педагога-тьютора. Зміст фахових дисциплін («Тактична підготовка військ», «Українська мова (за професійним спрямуванням)» «Історія військ та військового мистецтва») доповнювався модулями з проблем специфіки управлінської діяльності, психології управління, теорії та практики досліджуваного виду діяльності. Основними формами навчання були бінарні лекції, лекції-дискусії, бесіди, укладання тезаурусу, активізація самостійної та дослідницької роботи в межах наукового гуртка, залучення до проектної діяльності. З-поміж виховних заходів, спрямованих на підвищення мотивації до управлінської діяльності, переважали проведення відеолекторіїв (перегляд документальних і художніх фільмів із подальшим обговоренням), зустрічі з військово-службовцями, учасниками бойових дій, командирами-управлінцями, відвідування музеїв.

Перспективою подальших наукових пошуків є представлення ходу і результатів праксеологічного етапу педагогічного експерименту щодо формування готовності до управлінської діяльності майбутніх офіцерів.

Список використаної літератури

- Барко, В. (2013). *Гуманістично орієнтований підхід як ефективний принцип ефективного управління персоналом органів внутрішніх справ*. Взято з <http://www.pravnuk.info/2013-12-27-15-13-14/438-gumanistichnij-osobistisno-orijentovani-j-pidxid>
- Вовк, М. П. (2016). Специфіка організації освітнього процесу у контексті підготовки майбутніх фахівців Національної гвардії України. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Педагогічні науки*, 137, 103-107. Чернігів: ЧНПУ ім. Т. Г. Шевченка.
- Діденко, О. В. (2009). *Формування професійної творчості в майбутніх офіцерів державної прикордонної служби України*. Хмельницький: Видавництво НАДПСУ.

- Радванський, А. І. (2010). Педагогічні умови формування лінгвосоціокультурної компетентності майбутніх офіцерів-правоохоронців. *Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти*, 27, 201-207.
- Радомський, І. П. (2007). *Формування культури професійного спілкування у майбутніх офіцерів МВС України в процесі навчання*. (Автореф. дис. канд. пед. наук). Вінницький державний педагогічний університет ім. Михайла Коцюбинського, Вінниця.
- Троцький, Р. С. (2017). Модель формування готовності до управлінської діяльності майбутніх офіцерів у процесі фахової підготовки. *Молодь і ринок*, 2(145), 121-126.
- Троцький Р. С. (2018). *Формування готовності до управлінської діяльності у курсантів вищих навчальних закладів МВС України у фаховій підготовці*. (Дис. канд. пед. наук). Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих Національної академії педагогічних наук України, Київ. Взято з http://ipood.com.ua/data/avtoreferaty_i_dysertatsii/2018/diser_TROTSKYI_pas.pdf

Ruslan Trotsky

FORMATION OF READINESS FOR MANAGEMENT ACTIVITY OF FUTURE OFFICERS AT THE GOAL-MOTIVATIONAL STAGE: PROCEDURE AND RESULTS OF EXPERIMENTAL WORK

The article of experimental orientation characterizes possible forms and methods of increasing motivation to form readiness for the managerial activity of future officers. It is determined that in modern conditions of reforming higher education, transformational changes in the system of officer training in law enforcement agencies it is necessary to ensure the modernization of professional training of cadets in order to form readiness for management, management culture, managerial competence, which allows them to perform professional duties in the future profession. Based on the application of the method of pedagogical experiment, the potential of efficient forms and methods of increasing motivation to form this quality is demonstrated, which is confirmed by the use of statistical data that showed positive dynamics of increasing motivation to set up this quality. It was found out that the whole-motivational stage was aimed at forming motivation for management activities, value orientations, and focus of cadets on an in-depth acquisition of knowledge and skills that ensure the effectiveness of this activity (value-reflexive criterion).

At this stage, a number of methodological, scientific, and methodological seminars were held for teachers of professional disciplines, aimed at mastering the functions of a tutor. The content of professional subjects ("Tactical training of troops", "The Ukrainian language" (for professional purposes)) "History of troops and military art") was supplemented by modules on the specifics of management, the psychology of management, theory, and practice of this activity. The key forms of education were binary lectures, lectures-discussions, conversations, concluding a thesaurus, intensification of independent and research work within the scientific circle, involvement in project activities. Among the educational activities aimed at increasing motivation for management, video lectures (viewing documentaries and feature films with further discussion), meetings with servicemen, combatants, commanders-managers, visits to museums prevailed.

Keywords: managerial activity; readiness for managerial activity; motivation; values; future officers; institutions of higher education of law enforcement direction.

References

- Barko, V. (2013). *Humanistychno oriientovanyi pidkhid yak efektyvnyi pryntsyyp efektyvnoho upravlinnia personalom orhaniv vnutrishnikh sprav [Humanistically oriented approach as an effective principle of effective personnel management of internal affairs bodies]*. Retrieved from <http://www.pravnuk.info/2013-12-27-15-13-14/438-gumanistichnij-osobistisno-oriyentovaniy-pidxid> [in Ukrainian].
- Didenko, O. V. (2009). *Formuvannia profesiinoi tvorchosti v maibutnikh ofitseriv derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy [Formation of professional creativity in future officers of the State Border Guard Service of Ukraine]*. Khmelnytskyi: Vydavnytstvo NADPSU [in Ukrainian].
- Radomskyi, I. P. (2007). *Formuvannia kultury profesiinoho spilkuvannia u maibutnikh ofitseriv MVS Ukrainy v protsesi navchannia [Formation of a culture of professional communication in future officers of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine in the process of training]*. (Extended abstract of PhD diss), Vinnytskyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet im. Mykhaila Kotsiubynskoho, Vinnytsia [in Ukrainian].
- Radvanskyi, A. I. (2010). Pedahohichni umovy formuvannia linhvosotsiokulturnoi kompetentnosti maibutnikh ofitseriv-pravookhorontsiv [Pedagogical conditions for the formation of linguistic and socio-cultural competence of future law enforcement officers]. *Problemy ta perspektyvy formuvannia natsionalnoi humanitarno-tekhnichnoi elity*, 27, 201-207 [in Ukrainian].
- Trotskyi, R. S. (2018). *Formuvannia hotovnosti do upravlinskoj diialnosti u kursantiv vyshchych navchalnykh zakladiv MVS Ukrainy u fakhovii pidhotovtsi [Formation of readiness for managerial activity in cadets of higher educational institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine in professional training]*. (PhD diss). Instytut pedahohichnoi osvity i osvity doroslykh Natsionalnoi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy, Kyiv. Retrieved from http://ipood.com.ua/data/avtoreferaty_i_dysertatsii/2018/diser_TROTSKYI_pas.pdf [in Ukrainian].
- Trotskyi, R. S. (2017). Model formuvannia hotovnosti do upravlinskoj diialnosti maibutnikh ofitseriv u protsesi fakhovoi pidhotovky [Model of formation of readiness for managerial activity of future officers in the process of professional training]. *Molod i rynek*, 2(145), 121-126 [in Ukrainian].
- Vovk, M. P. (2016). Spetsyfika orhanizatsii osvitnoho protsesu u konteksti pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv Natsionalnoi hvardii Ukrainy [The specifics of the organization of the educational process in the context of training future specialists of the National Guard of Ukraine]. *Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu. Pedahohichni nauky*, 137, 103-107. Chernihiv: ChNPU im. T. H. Shevchenka [in Ukrainian].

Одержано 11.03.2020 р.